

L'economia catalana a l'Estat de les autonomies

Martí PARELLADA i SABATA
Universitat de Barcelona

En aquest treball es tracta de posar de manifest els elements que caracteritzen l'economia catalana en el context de l'Estat de les autonomies.

Amb aquest objectiu, tot precisant l'abast d'un anunciat tan genèric com l'esmentat, es desenvoluparan tres apartats que intentaran posar de manifest, en primer lloc, les característiques del creixement de l'economia catalana en el mapa regional espanyol i, breuament —atés que és objectiu d'una altra de les ponències programades— en el context de la Comunitat Econòmica Europea. El segon apartat tractarà de posar de relleu el context institucional en el que s'ha desenvolupat aquest període així com les principals interrelacions que es produeixen entre l'economia catalana, la de la resta d'Espanya i l'estranger.

1. El desenvolupament regional a Espanya. El paper de Catalunya

Sembla de tot admissible partir, en l'anàlisi del desenvolupament regional a Espanya, de dues consideracions prèvies: Per una banda, l'associació existent entre el creixement de l'economia espanyola i l'economia internacional, en especial la representada pel conjunt de països comunitaris i, per una altra banda, l'associació existent, també, entre el creixement de l'economia i el de les diferents comunitats autònomes. En aquest sentit, un recent treball de J.L. Raymond (1990) posa de manifest com es superposen el cicle de creixement de l'economia espanyola i de la comunitat, accentuant-se, però, tant les fases de recessió com les de recuperació. Pel que fa a les comunitats autònomes espanyoles el mateix autor afirma que tenint en compte el valor dels coeficients de correlació i el de l'elasticitat aparent del PIB de la comunitat respecte al PIB espanyol, es pot fer

un agrupació de les CC.AA. on es palesa com Balears i Canàries estan més lligades a la conjuntura europea que a l'espanyola. En canvi Extremadura i la Rioja mostren una evolució més deslligada tant de la conjuntura espanyola com de l'europea. Finalment, la resta de comunitats tindrien una associació més nitida amb l'economia espanyola, destacant en el cas de Catalunya —com Madrid i el País Basc— un coeficient de correlació molt alt (0,98) i una elasticitat (pendent de la recta de regressió) superior a la unitat.

Tanmateix, aquesta interdependència no exclou els diferents protagonismes regionals en la taxa de creixement global de l'economia espanyola. Si ens centrem en el període 1975-1985, que s'inicia en un moment en el que la crisi es va començar a palesar en els indicadors econòmics, es pot observar (vegeu quadres 1 i 2) com les regions més afectades per l'alentiment generalitzat dels ritmes de creixement, són les que delimiten la cornisa cantàbrica (País Basc, Cantàbria i Astúries). A aquestes comunitats cal afegir també Catalunya malgrat que en aquest cas, aquests efectes negatius es palesen molt més a la província de Barcelona que a la resta de províncies catalanes.

Pel contrari, hi hagué comunitats que milloraren les seves posicions en el conjunt espanyols destacant, en primer lloc, Balears i Canàries i, també, el litoral mediterrani (València i Múrcia) així com l'eix de l'Ebre (Aragó i la Rioja). Madrid aconseguí superar aquest període millorant la seva participació relativa en el PIB, degut probablement a que disposa d'una estructura productiva prou diversificada amb una presència relativa notable del sector serveis.

En el període 1985-1989 de clara recuperació es reafirmen alguns dels trets observats en els anys anteriors. Així, Balears i Canàries mostren un creixement molt intens i l'arc del mediterrani es consolida com eix de creixement tot incloent-hi Catalunya, València i Múrcia (i segons diverses apreciacions —J.R. Cuadrado, 1989— les províncies orientals d'Andalusia). En aquest període també es consolida com el segon eix de desenvolupament el que se situa al llarg de la Vall de l'Ebre, incloent part de les comunitats autònomes de la Rioja, la Ribera, Navarra, Saragossa i Tarragona.

A aquests eixos cal afegir el notable comportament d'Andalusia, la continuada pèrdua de protagonisme de la cornisa cantàbrica —malgrat una certa inflexió a l'any 1989— així com la de la resta de Comunitats Autònomes.

En conclusió, l'economia catalana i en especial la de l'entorn metropolità de Barcelona ha aconseguit recuperar un dinamisme acusat en el context de l'economia espanyola que es manifesta a partir de 1986 en els majors ritmes de creixement del PIB. Alhora, el seu paper estratègic en els dos eixos de desenvolupament que més es consoliden ençà la segona meitat dels anys setanta li donen unes garanties addicionals a les seves perspectives de futur.

Aquest fet no té perquè ser alié al desplegament d'iniciatives programades per la Generalitat de Catalunya o l'Ajuntament de Barcelona que intenten donar contingut institucional a àmbits més extensos formats per Catalunya i les regions franceses: Midi Pyrenées i Languedoc-Rousillon o les capitals d'aquestes regions Barcelona, Toulouse i Montpellier més Saragossa, València i Palma de Mallorca (Xarxa C-6, 1991).

Barcelona, i per extensió Catalunya, pel seu volum demogràfic i la seva capacitat de producció pot exercir una certa funció de capitalitat en l'àmbit format per les regions esmentades. Alhora, aquesta funció de capitalitat es podria veure accentuada en la mesura que es desenvolupa el mercat únic i, en conseqüència, hi hagi una pèrdua del pes relatiu dels Estats a favor de les regions.

Les sis regions esmentades representen el 8% de la superfície comunitària i el 5% de la seva població, amb una densitat que representa al voltant del 65% de la comunitària. Aquest marc territorial reflexa uns indicadors (vegis quadre 3) que el situen a un nivell prou allunyat dels comunitaris.

Així, les taxes d'activitat són més baixes que a la CEE, les activitats agràries tenen un major pes relatiu en termes d'ocupació i en termes del VAB (quasi tres punts percentuals) i el Producte Interior Brut per habitant solament arriba a representar poc més del 80% del de la Comunitat. Finalment, en termes de desenvolupament d'infraestructures, la dotació de km de ferrocarril o de xarxa de carretera per km² de superfície representa a l'àrea esmentada al voltant del 60-70% de la dotació mitjana comunitària.

Malgrat aquesta feble posició relativa es pot entreveure un dinamisme més acusat en aquest àmbit territorial que al conjunt de la Comunitat. Així el ritme de creixement de la població és el doble a les sis regions que a la CEE, amb una aportació migratòria que és tres vegades més gran que a la comunitat. La taxa d'atur, que està situada clarament per sobre de la comunitària ha tingut, a la segona meitat dels anys vuitanta, un ritme de reducció de prop de 5 punts percentuals, molt superior al de la Comunitat i, finalment, l'evolució de la producció ha tingut un ritme de creixement superior al comunitari.

De tot això es podrien extreure perspectives relativament optimistes en relació a les expectatives de creixement de l'economia catalana degut al seu inseriment en els eixos de creixement de l'economia espanyola (l'arc del mediterrani i l'eix de l'Ebre) i a les perspectives de creixement del seu entorn territorial més immediat format per les comunitats veïnes (València, Aragó, Balears, Midi Pyrénées i Languedoc-Rousillon).

2. Relacions exteriors de l'economia catalana i marc institucional

Les característiques del paper de l'economia catalana en el context espanyol i el potencial que s'albira en l'àmbit territorial format per la propia economia catalana i les regions que l'envolten, espanyoles i franceses, s'han manifestat, i es manifesten, en els canvis que s'han anat produint en els mecanismes d'equilibri de l'economia catalana envers l'exterior —resta d'Espanya i estranger.

Així mateix, tot aquest procés s'inscriu en un període de profundes mutacions institucionals. De la mateixa manera que es pot dir que l'evolució de l'economia catalana i, també, evidentment, l'espanyola, té un comportament que no pot ésser alié al de les economies occidentals desenvolupades i, en especial, les comunitàries, no cal arribar a l'extrem de negar la influència d'especificitats pròpies que en darrera instància expliquen el que no hi hagi un comportament absolutament mimètic entre aquestes economies.

En aquest sentit, el que s'ha anomenat període de crisi —d'una major intensitat a l'economia catalana que a la del conjunt espanyol (Sanromà, 1990; J. Alcaide, JR. Cuadrado, E. Fuentes, 1990; JR. Cuadrado, director, 1990) i que s'extén —si ens referim al comportament de la producció i del mercat de treball— des de finals de la primera meitat dels anys setanta fins els anys 1985-1986 i el període de recuperació posterior, s'inscriu pel que fa a l'economia catalana, en un marc de profunds canvis institucionals com són: la recuperació de formes de govern democràtic com a la resta de països occidentals desenvolupats, la constitució i desplegament de l'Estat de les autonomies i, a partir de 1986, la integració de l'economia espanyola a la Comunitat Econòmica Europea, en un moment en que les institucions comunitàries despleguen tots els seus esforços per avançar en la perspectiva del mercat únic del 1993.

Si ens referim al que hem assenyalat al principi d'aquest apartat: la modificació dels mecanismes d'equilibri de l'economia catalana front l'exterior, es pot afirmar (Castells, Parellada, 1984), tot i tenint en compte les limitacions estadístiques, que a l'any 1975 es detecta l'existència d'un dèficit comercial amb l'exterior (resta d'Espanya i estranger) que és degut al que es produeix amb l'estranger atès que amb la resta d'Espanya s'estima un lleuger superàvit. Aquest comportament ja sembla posar de manifest, en relació a períodes precedents, una progressiva tendència cap a l'equilibri en relació a la resta d'Espanya i pel contrari, una major importància del dèficit comercial amb l'estranger.

En segon lloc es detecta també un considerable dèficit de l'actuació del sector públic central a Catalunya mantenint-se respecte a l'observat en períodes precedents.

En tercer lloc, un superàvit de les relacions financeres amb l'exterior derivat, també, molt més del saldo positiu dels fluxes amb l'estranger que dels existents amb la resta d'Espanya.

Finalment, es constata, també, una clara entrada de recursos en concepte de serveis i transferències (turisme i viatges, renda de factors i transferències privades).

Aquest resultat, es pot afirmar que no difereixen globalment del que configuren els mecanismes d'equilibri amb l'exterior de l'economia espanyola en el seu conjunt. Tanmateix, potser cal remarcar dos aspectes. El primer, el creixent equilibri comercial amb la resta d'Espanya el que probablement tradueix un creixent anivellament entre ambdues realitats econòmiques. El segon, l'especificitat que manifesta la sortida de recursos via l'actuació del sector públic central compensada per una major entrada de recursos financers.

En qualsevol cas, cal assenyalar també, que aquest comportament tampoc no cal qualificar-lo d'específic de l'economia catalana en relació amb el que el es manifesta en d'altres regions europees de renda relativament elevada. En aquests casos es manifesta d'una manera generalitzada, la coincidència de saldos negatius com a conseqüència de l'actuació del sector públic central i, en canvi, saldos positius de la balança de mercaderies i serveis. Tanmateix, com ja s'ha afirmat en d'altres llocs (Castells, Costa, Parellada, 1981), l'especificitat si no prové dels signes d'ambdós tipus de fluxos sí que por provenir de la importància del dèficit fiscal en relació amb el superàvit dels fluxos de mercaderies i serveis.

A partir de 1975, l'anàlisi que es pot fer dels fluxos amb l'exterior de l'economia ha d'ésser necessàriament més limitat atès la manca d'estadístiques adequades que impedeixen, per exemple, avaluar els fluxos comercials amb la resta d'Espanya. En qualsevol cas, tot i tenint en compte aquestes limitacions, es poden detectar els següents comportaments.

En relació amb els fluxos comercials amb l'estranger es pot destacar (Giraldez, Parellada, 1990) el fort increment del grau d'obertura a l'exterior de l'economia catalana mesurat a través del pes de les exportacions i importacions en el PIB. Mentre les exportacions dupliquen el seu pes en el PIB passant del 8,2% al 16,1% en el període 1975-1985, per arribar a entre el 13% i el 14% en els anys posteriors, les importacions mantenen un ritme de creixement més clarament ininterromput que les duu de representar el 18,7% del PIB a l'any 1975 al 28,4% a l'any 1989.

En conjunt, per tant, el dèficit comercial pràcticament es duplica en relació al PIB en el període 1979-1989.

Pel que fa a l'origen i destí geogràfic dels fluxos comercials de Catalunya cal assenyalar l'increment del pes de la Comunitat, resultat directe de la integració de l'economia espanyola a la CEE. Així la CEE ha passat de subministrar el 40% de les importacions catalanes l'any 1985 a un 60% l'any 1989. Pel que fa a les exportacions l'augment en el mateix període ha estat d'un 52% al 67%.

A tot això no és aliè l'estructura del mercat i la titularitat de les empreses, convenint-se en establir una vinculació acusada entre la major presència de capital estranger, la major propensió exportadora i la grandària empresarial.

Pel que fa al balanç fiscal l'anàlisi realitzada amb posterioritat a l'any 1975 i que s'extén fins l'any 1985 (Castells, 1990), posa de manifest la incidència que ha tingut l'evolució del dèficit públic en el balanç fiscal a Catalunya. Això ha fet que d'un percentatge de despeses sobre ingressos de prop del 70% l'any 1985 s'hagi passat a xifres al voltant del 90% l'any 1985, arribant al 96,6% l'any 1982. Aquest fet, que no ha de ser aliè al procés de desenvolupament de l'autonomia a Catalunya, palesaria la disminució del pes específic del dèficit fiscal en relació al PIB català.

Aquests canvis que s'observen en el comportament del dèficit fiscal, juntament amb els dels altres fluxos haurien de posar de manifest una menor necessitat d'endeutament del conjunt de l'economia. Dit d'una altra manera, un menor superàvit financer. Aquest comportament s'observa pel període 1975-1979 i és previsible pensar que el seu comportament global s'hagi mantingut en els anys posteriors malgrat la contraposada evolució dels diferents fluxos financers considerats (crèdit comercial, mercat de valors i interbancari, sector públic, estranger...).

Així mateix, cal tenir en compte que els ingressos derivats dels fluxos turístics i de viatges hauran tingut un comportament similar al de l'economia espanyola en el seu conjunt i per tant haurà estat un flux d'entrada de recursos a l'economia catalana cada cop més important, sobre el qual caldrà avaluar la inflexió observada l'any 1990.

Finalment, per completar l'anàlisi dels fluxos i, recollint recents investigacions (Giraldez, 1991) cal destacar com els derivats de la balança tecnològica han palesat un dèficit permanent que s'ha aguditzat a partir de l'any 1985 en estreta relació amb la recuperació econòmica i el notable increment de l'entrada de capital estranger que es produeix a partir d'aleshores.

Així, si la taxa de cobertura de les despeses pels ingressos derivats d'aquest concepte havien arribat a assolir el 33% l'any 1986, dos anys després han disminuït fins el 14%. En contrapartida, han augmentat molt notablement els ingressos per inversions directes a Catalunya encara que de la mateixa manera no han deixat d'augmentar les rendes pagades i la liquidació d'inversions assolint aquests dos conceptes, conjuntament, xifres en els darrers anys al voltant del 50% de les inversions directes totals.

Tot plegat podria posar de manifest tot i la fragmentació de les estimacions realitzades, la creixent internacionalització de l'economia catalana, el major protagonisme de la Comunitat Econòmica Europea i el desenvolupament d'uns mecanismes d'equilibri que posarien més l'accent en els ingressos per serveis i l'entrada de capitals, front un dèficit comercial amb l'estranger cada cop més acusat.

El segon aspecte dels esmentats al principi d'aquest apartat que cal destacar, també, en aquest període i que d'alguna manera exerceix la seva influència en el desenvolupament de l'economia catalana, és el creixement de la presència del sector públic en la seva globalitat i, específicament a Catalunya, de l'administració pública autonòmica (Bosch, Costa, 1990).

En aquest sentit, cal assenyalar la rellevància que va prenent l'Administració autonòmica en relació al PIB català. Així a l'any 1988 les despeses directes autonòmiques van representar el 8,4% del PIB català. Si a aquest percentatge se li afegeix el més de 5% que representen les corporacions locals i el prop del 25% de l'Administració Central, s'assoleix un pes del conjunt de les AA.PP. al voltant del 40% del PIB, similar al dels països desenvolupats.

Allà on no hi ha coincidència és en el pes relatiu pels governs subcentrals en relació al central, més acusat aquest darrer, a l'economia espanyola.

En conseqüència, el camí recorregut pels països més homologables al nostre i a la pròpia sinergia que crea l'actual estructura de nivells de govern, fa preveure que en el futur augmentarà encara més el pes de les Administracions subcentrals en el conjunt de les Administracions Públiques.

Finalment, i per acabar, el propi sistema de finançament autonòmic que distingeix entre finançament incondicionat i condicionat reflecteix que no té perquè haver-hi una traducció directa entre nivells de despesa i nivells competencials. Aquest és un terreny complex (Costas, 1990) on en certa manera la jurisprudència és la que està delimitant els camps d'actuació de les diferents administracions. En aquesta línia el protagonisme de les intervencions de foment en forma d'incentius i actuacions directes sembla consolidar-se en l'àmbit competencial autonòmic. En canvi, les anomenades intervencions reguladores sigui per les seves pròpies característiques, sigui per l'abast de les lleis de «bases» o, també, pel paper de la Comunitat Econòmica Europea, tenen un abast molt més limitat en el terreny autonòmic. Destacant, però, com excepció rellevant, les competències autonòmiques en el terreny urbanístic amb una influència sens dubte molt important en l'activitat econòmica.

Referències bibliogràfiques

- ALCAIDE, J., CUADRADO, J.R. i FUENTES QUINTANA, E. (1990): «El desarrollo económico español y la España desigual de las autonomías», a *Papeles de Economía Española*, nº 45.
- BANCO DE BILBAO (varis anys): *La Renta Nacional de España y su distribución provincial*.
- BOSCH i COSTA (1990): «El sector público autonómico y local» a M. Parellada (director), *Estructura Económica de Cataluña*, Espasa-Calpe, Madrid.
- CASTELLS, COSTAS i PARELLADA (1981): «Efectos redistributivos regionales de las finanzas del gobierno central y flujos de mercancías y servicios en España», a *Investigaciones Económicas*, nº 16.
- CASTELLS i PARELLADA (1984): «Los flujos económicos de Cataluña con el exterior», a Banco de Bilbao, *La Economía de Cataluña, hoy y mañana*, Barcelona.
- CASTELLS (1990): «El sector público central», a M. Parellada (director), *Estructura económica de Cataluña*, Espasa-Calpe, Madrid.
- CEP (1982): *Industrialització a Catalunya 1960-1977*, Caixa de Pensions. Barcelona.
- COMISION DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS (1991): *Las regiones en la década de los 90*, Cuarto informe periódico sobre la situación y la evolución socioeconómica de las regiones de la Comunidad. Bruselas.
- COSTAS (1990): «El marco de la política económica autonómica», a M. Parellada (director), *Estructura Económica de Cataluña*, Espasa-Calpe, Madrid.
- CUADRADO, J.R. (1989): «La crisis económica y la redefinición del mapa económico regional», a J.L. García Delgado (director) *España Economía*, Ed. Espasa-Calpe, Madrid.
- (1990): *El crecimiento regional español ante la integración europea*, Secretaria de Estado.
- GIRÁLDEZ i PARELLADA (1990): «Los flujos con el exterior» a M. Parellada (director), *Estructura Económica de Cataluña*, Espasa-Calpe, Madrid.
- GIRÁLDEZ (1991): *Flujos externos en la economía catalana 1975-1988*, Ajuntament de Barcelona, Consorci de la Zona Franca (en premsa).
- INE (1988): *Contabilidad Nacional de España. Base 1980. Serie 1980-1985*, Datos definitivos, 1986 provisionales y 1987 avance, Madrid.
- MINISTERIO DE INDUSTRIA Y ENERGIA (varis anys): *Informe sobre la industria española*.
- PETITBÓ (1985): «Evolució de la relació capital-treball. Comportament de la relació capital-treball. Productivitat del treball a Marc Econòmic», a *Economia Espanyola i Catalana*, Caixa de Pensions. Barcelona.
- RAYMOND, J.L (1990): «El perfil coyuntural de las Comunidades Autónomas», a *Papeles de Economía Española*, nº 45.
- SANROMÀ (1990): «Mercado de trabajo y redistribución de la renta» a M. Parellada (director), *Estructura Económica de Cataluña*, Espasa-Calpe.
- Xarxa C-6 (1991). Una nova àrea econòmica al sud d'Europa.

Taxes de creixement anual acumulatives

Espanya								
	Y	L	K	Y/K	Y/L	K/L	P/Y	W/L
1964-73	8,99	1,53	4,49	4,32	7,35	2,91	-0,52	7,82
1973-85	1,35	-2,29	2,14	-0,78	3,69	4,54	-1,52	5,09
1985-87	5,76	3,37	1,62	4,07	2,32	-1,69	3,54	-0,30

Catalunya								
	Y	L	K	Y/K	Y/L	K/L	P/Y	W/L
1964-73	8,84	2,31	4,04	4,62	6,38	1,68	-0,26	6,64
1973-85	0,73	-2,93	2,18	-1,42	3,77	5,26	-1,57	5,08
1985-87	4,01	3,83	-0,56	4,60	0,17	-4,23	0,44	-0,12

Y : PIB industrial a preus constants (base 1964)

L : Població ocupada a la indústria

K : Estoc de capital a la indústria a preus constants (base 1964)

P : Benefici (PIB menys costos salarials) a preus constants (base 1964)

W : Costos salarials a preus constants (base 1964)

Quadre 1 Creixement del PIB i PIB per habitant

	Taxa mitjana anual de creixement del PIB (%)		
	1960-1975	1975-1985	1985-1989
Andalusia	6,3	2,0	4,9
Aragó	6,0	2,6	5,1
Astúries	6,4	0,6	2,9
Balears	7,6	3,9	5,9
Canaries	7,7	3,4	5,5
Cantàbria	5,2	1,3	4,7
Castella-la Manxa	5,8	1,8	4,3
Castella i Lleó	5,6	2,2	4,0
Catalunya	7,9	1,3	5,0
Extremadura	3,6	2,7	3,9
Galícia	6,6	2,6	4,0
Madrid	8,8	1,5	4,6
Múrcia	7,3	2,6	5,4
Navarra	7,2	1,9	5,0
País Basc	8,1	-0,3	3,7
Rioja, la	5,5	3,1	5,0
Comunitat Valenciana	7,1	2,4	5,4
Total	7,1	1,8	4,7

Font: J. Alcaide, J.R. Cuadrado, E. Fuentes Quintana (1990)

Quadre 2
Participació de les comunitats autònomes en el total d'Espanya
(etapa crítica, 1975-1985)

	1975			1985			1989		
	Població	Ocupació	VAB	Població	Ocupació	VAB	Població	Ocupació	VAB
Balears	1,66	1,90	1,96	1,77	1,98	2,60	1,91	2,04	2,69
Canàries	3,60	3,02	2,82	3,83	3,47	3,53	3,95	3,69	3,85
Rioja, la	0,68	0,76	0,69	0,68	0,71	0,74	0,67	0,73	0,74
Comunitat Valenciana	9,43	9,56	9,60	9,73	9,92	10,22	9,77	10,16	10,51
Extremadura	3,05	2,72	1,77	2,82	2,43	1,86	2,79	2,34	1,81
Galícia	7,68	9,26	5,61	7,42	9,81	5,89	7,35	8,54	5,88
Múrcia	2,46	2,19	2,09	2,61	2,50	2,19	2,66	2,58	2,27
Aragó	3,26	3,35	3,30	3,10	3,35	3,45	3,04	3,28	3,40
Madrid	11,94	12,41	15,79	12,47	12,43	16,43	12,59	12,80	15,96
Andalusia	17,14	14,10	12,51	17,62	13,80	12,49	17,81	14,82	12,66
Castella-Lleó	7,21	7,28	6,11	6,74	7,04	6,05	6,62	6,68	5,95
Navarra	1,36	1,42	1,52	1,35	1,47	1,48	1,33	1,45	1,50
Catalunya	15,70	17,02	20,20	15,63	16,24	19,36	15,54	17,27	19,36
Cantàbria	1,37	1,47	1,42	1,36	1,51	1,34	1,35	1,35	1,29
Castella-la Manxa	4,65	4,37	3,59	4,36	4,36	3,35	4,29	4,27	3,39
Astúries	3,07	3,22	3,22	2,92	3,25	2,80	2,86	2,84	2,72
País Basc	5,75	5,96	7,80	5,59	5,73	6,22	5,47	5,56	6,03
Total	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,	100,

Font: id. quadre 1

Quadre 3
Principals indicadors regionals

	Població	Índex de creixement de la població % anual 1977-1987	Densitat hab/km ²	Índex d'activitat
Aragó	0,4	0,4	25	37,7
Catalunya	1,9	0,5	190	40,5
Comunitat Valenciana	1,2	0,5	161	38,9
Balears	0,2	0,9	134	39,9
Midi-Pyrénées	0,7	0,4	52	44,7
Languedoc-Roussillon	0,6	1,3	75	39,1
EUR	100,	0,3	144	44,8

	Índex de desocupació		Distribució de l'ocupació per sectors 1987			
	Total 1989	Mitjana 87-88-89 EUR12 = 100	Variació 1985-1989 en %	Agricultura	Indústria	Serveis
Aragó	9,2	128,6	-9,3	14,9	36,1	49,0
Catalunya	12,5	171,6	-10,6	4,7	44,2	51,1
Comunitat Valenciana	13,9	174,3	-7,1	11,2	36,3	52,5
Balears	10,0	118,2	-3,5	6,3	31,2	62,5
Midi-Pyrénées	8,7	97,6	-0,1	14,0	24,6	61,5
Languedoc-Roussillon	12,9	148,0	-1,6	11,8	21,7	66,5
EUR	8,3	100,0	-2,4	7,6	33,2	59,2

PIB Mitjana 1986-1987-1988 EUR12=100

	PIB/habitant en SPA	PIB/persona ocupada en SPA	PIB/persona ocupada en ecus
Aragó	80,7	98,1	75,7
Catalunya	83,9	105,0	81,0
Comunitat Valenciana	75,3	97,0	74,8
Balears	109,2	131,2	101,2
Midi-Pyrénées	88,2	91,6	99,8
Languedoc-Rousillon	85,7	104,9	114,3
EUR	100,0	100,0	100,0

Font: Comission de les CC.EE., 1991.